

Oosterkerk, Zondag 18 december, 4^e Advent
Overweging over Lucas 1:26-38
ds.Wim Hortensius

Wij zijn vanmorgen de eersten niet! Mensen van alle tijden en alle plaatsen staan versteld als zij dit verhaal horen: de maagd Maria zal zwanger worden? Hoe is dat in Godsnaam mogelijk? Zo luidt ook de reactie van Maria zelf, als zij van de engel Gabriël hoort dat zij een zoon zal krijgen, een koning. En zij vraagt aan de engel: *Hoe zal dat gebeuren?*

Is de vraag van Maria niet ook onze vraag? *Hoe zal dat gebeuren?* Vrede op aarde? Of zoals Psalm 85 het schetst? *De glorie van de Eeuwige komt wonen in het land, trouw en waarheid omhelzen elkaar, recht en vrede begroeten elkaar met een kus.* Of zoals de profeet Zacharia, in een tijd dat het volk uit de ballingschap weer is teruggekeerd naar Jeruzalem: *Opnieuw zullen er op de pleinen van Jeruzalem oude mensen zitten en de straten krioelen van de spelende kinderen.* Hoe zal dat gebeuren?

Want kinderen horen in alle vrijheid te spelen, onbevangen als ze zijn, ontvankelijk, plezier maken en lol trappen. En kunnen vertrouwen op degenen aan wiens hoede ze zijn toevertrouwd, thuis, op straat, op het kinderdagverblijf, op school, op vakantie, op het internaat. Ik was geen kind meer, een jonge student, maar ik zie nog wel eens de Engelse dominee voor me, bij wie ik een week te gast was, en die mij tegen mijn zin aanraakte. Schokkend vind ik de berichten over kindermisbruik, op internetsites, op het Hofnarretje, op zoveel Rooms-Katholieke internaten en kerken, maar niet alleen daar. Verdriet en woede voel ik over zoveel ontvankelijkheid, kinderlijk vertrouwen en lichamelijke integriteit die wordt geschonden. Ervaringen die niet verjaren, herinneringen die een leven lang blijven spoken. En dan het zichzelf en andere vrijpleiten door de daders en de verantwoordelijken, om welke reden dan ook. Wie zal dan nog geloven in de toekomst van de kerk als een plaats van liefde en trouw?

De profeet Zacharia ziet de straten van Jeruzalem krioelen van spelende kinderen, in alle vrijheid, met alle plezier. En hij hoort de Eeuwige spreken tegen zijn volk: *Ook al lijkt het voor jullie nu onmogelijk, waarom zou het voor mij onmogelijk zijn?*

De terechte vraag van de maagd Maria is voor mij een centrale vraag in ons geloof: *Hoe zal dat gebeuren?*

En de engel antwoordt: *De heilige Geest zal over je komen en de kracht van de Allerhoogste zal je als een schaduw bedekken.* Dus het zal niet gebeuren door de kracht van een mens! Weet de engel misschien dat zijn boodschap opnieuw lijkt op dat van de profeet Zacharia?

De profeet die in een visioen ziet dat de nieuwe toekomst van God niet komt door eigen kracht of macht van mensen, maar met de hulp van de Geest van God.

In deze profetie en in dit evangelie klinkt de heldere boodschap: de Geest van GóD opent een gesloten toekomst en maakt mensen creatief! En dat de kracht van Allerhoogste Maria ‘als een schaduw’ zal bedekken, doet dat niet denken aan de manier waarop God het volk Israël begeleidde in de woestijn? Het volk dat uit Egypte was bevrijd en op weg was naar Beloofd Land? Want de Eeuwige bedekte het volk toen ook met een schaduw: een lichte wolkolom ging het zwervende volk voor.

Niet Jozef, niet weer een man zal de vader zijn, maar de Eeuwige zelf, door zijn heilige Geest, door zijn kracht, door zijn woord. Want de Nieuwe Bijbel Vertaling mag dan in vers 37 schrijven: ‘voor God is niets onmogelijk’! In het Grieks staat er toch echt, zoals de oude vertaling terecht vertaalt: ‘want geen woord, dat van God komt, zal krachteloos wezen’!

Wij zijn de eersten niet, die zich verbazen over dit verhaal. Al in de 4^e eeuw vroeg een groepje mensen aan de grote kerkvader Augustinus: ‘Hoe is de maagd Maria dan ooit bevrucht?’ En zijn antwoord was: ‘Door het oor’! Iedereen lachen natuurlijk! ‘Hoe kan dat nou!’ En Augustinus vertelde: ‘De Eeuwige sprak tot Maria door Gabriël, zijn bode; dat woord van de engel is door haar oor naar binnen gegaan; en dat Woord is in haar vlees geworden, mens geworden’. God zelf scheidt een nieuw begin in ons midden, laat een roos ontluiken uit barre wintergrond. Hij laat het regenen van boven, namelijk: vrede en gerechtigheid. Hij komt wonen midden onder ons mensen. In een kind. Even kwetsbaar en breekbaar als ieder van ons.

Maria wordt pas in de loop van het verhaal ontvankelijk voor het woord van de engel, het woord van God. Ontroerend en menselijk vind ik het hoe herkenbaar zij is. Een mens als wij. Zij geeft zich niet gelijk gewonnen aan de engel. Eerst schrikt ze enorm. En ze vraagt zich af wat de verschijning van de engel toch te betekenen heeft! Zoals bijzondere ervaringen, met het heilige, met dat wat hoger en groter is dan wijzelf, en ervaringen met mensen, ons van ons stuk kunnen brengen. Nadat zij tijd heeft gehad om na te denken, om even tot zichzelf te komen, dan stelt Maria aan de engel, dus aan de Eeuwige een kritische vraag. Waar dus niets mis mee is! Maar als de engel haar dan overtuigt dat het de Geest en de kracht van God, dat het de Eeuwige zelf is die de nieuwe toekomst zal openen, dan opent Maria zich voor zijn boodschap, en zegt ze, zoals de Naardense Bijbel het verwoord: *Hier ben ik, de dienaress van de Heer; mij geschiede naar uw woord!*

De moed om jezelf open te stellen. Volhouden om kritisch te vragen: *Hoe kan dit gebeuren?* Ruimte maken voor ervaringen met de Eeuwige, die tastbaar wordt in zijn woord, in mensen, in de natuur, in liefde en zorgzaamheid voor de meest kwetsbaren, welke slachtoffers van onrecht en misbruik dan ook. Met je angst en je vragen durven groeien in ontvankelijkheid. Zoals een kind. Er op durven vertrouwen dat de Eeuwige het laat regenen van boven, dauw van goedheid en liefde, gerechtigheid en vrede schenkt. Misschien in alle aarzeling geloven dat het kind, de koning die wij zoeken, wordt geboren, ondanks alles.

Inspiratie vinden bij Maria. Het overkomt haar in het verhaal allemaal in korte tijd. Wij mogen er langer over doen, om te groeien in ontvankelijkheid, om te leren om ontvankelijk te leven. Maar er kan ook in ons leven een moment komen dat ook *wij* durven zeggen tegen de Eeuwige, op onze plaats en in onze situatie en op onze manier: *hier ben ik, mij geschiede naar uw woord.*